

יד א מיי פ"א מהלכות
עירובין הלכה טו סג
עשין ח טו"ע א"ח כ"י
שבו סוף ג:
בז ב מיי"ש הלכה ח
סג שט טו"ע א"ח
ס"י שטו סוף ג:
בז ג מיי"ש הלכה טו
סג שט טו"ע א"ח
ס"י שטו סוף ג:
י"ד ד מיי"ש פ"ד הל' ח
סג שט טו"ע א"ח
יה ה מיי"ש פ"א הל'
טו סג שט טו"ע א"ח
א"ח ס"י שטו סוף ג:
י"ב ו מיי"ש הלכה ח
סג שט טו"ע א"ח
ס"י שטו סוף ג:
ב ז מיי"ש פ"ח מהלכות
שבת הלכה ז סג
לאין סה טו"ע א"ח
ס"י שטו סוף ג:
בא ח ט מיי"ש פ"א מהל'
שבת הלכה ז סג
עשין סב טו"ע ח"מ ס"י
קצב סוף ח:
בב י מיי"ש פ"ח הלכה
א טו"ע שט סוף
א:
בג כ מיי"ש פ"ד מהלכות
סוכה הלכה י טו"ע א"ח
א"ח ס"י שטו סוף ג:

רבינו הגאון

ואוקימנא אפילו לרבנן
דמכשרי בסוכה במחוקת
ראשו ורובו, משום דהיא
דירת עראי, אבל בית דהיא
דירת קבע אפילו רבנן
מורו (ו) שאינו בית דירה.
לא מקרי בית דירה עד
שיהא בו ד' אמות על
ד' אמות וכל שכן יותר
מן'. אמר מר פטור מן
המוזהא ומן המעקה כו'.
הני הא בחדיא כתיב בהו
קרא בית, מוזהא, שנאמר
וכתבתם על מזוזת ביתך.
מעקה, שנאמר כי תבנה
בית חדש, אינו נחלט,
שנאמר כי ימכור בית
מושב וגו'. וכתיב בערתי
המלחמה, מי האיש אשר
בנה בית חדש. בנעני,
כתיב כנגע נראה לי בבית.
ואין מערבין בו ואין
משתתפין בו ואין מניחין
בו עירוב. מאי טעמא,
דכיון דאין בו ארבע
אמות על ארבע אמות לאו
דירה היא. אבל שיתופי
מבוי מניחין בו, וקיימא
לן עירובי חצרות בבית
שבחצר ושיתופי מבוי
בחצר שבמבוי, (והא)
ובית שאין בו ד' אמות,
לא גרע מחצר שבמבוי.
ואין עושין אותו עיבור בין
שתי עירות, משום דאתקן
לדירה ולא חזי לדירה,
אבל בורגנין חזו למלחיהו.
ואין האחין והשותפין
חולקין בו, ואוקימנא אין
בו דין חלוקה כמו בית,
שיש בו חלק בחצר. כי
הא דאמר רב הונא חצר
מתחלקת לפי פתחיה, רב
חסדא אמר נותן ד' אמות
לכל פתח ופתח והשאר
חולקין בשוה. הני מילי
בית דקאי לדירה, אבל
האין חולקין בשוה קאי
לית לה מדי בחצר. היתה
גבוהה מבי' אמה ומיעטה
בכריס וסחטו,

ואין עושין אותו עיבור בין שתי עירות. תימה האי בית מאי עבדתיה לר"מ דלמר פרק כ"ל מעבדין (עירובין דף טו. וס) נותנין קרפף לזו וקרפף לזו בלא בית כך היא וכן לרבנן אליבא דרב הונא דבגמרא ולחייא לשמיהן אותו קרפף אינו כריך בית ואי כשיש יותר ממאה וארבעים ואחת אמה ושליש אמה בין שתי עירות דהוא שיעור שני קרפפות שעשיו מטרף בית זה לזרפן דכשיש לית ביה ארבע אמות לא חשיב והוי כמאן דלימא ואין העירות מתחברות בין לרב הונא בין לחייא בר רב א"כ מה לו להזכיר שתי עירות הוה ליה למימר ואין עושין אותו עיבור לעיר אחת כיון שאין בו ד' אמות דאי הוה צו ד' אמות וקאי לתוך שבועים אמה ושיריים הוה מתעבר עם העיר למדוד מן הבית דשל עיר אחת יכולין לעשות בורגנין ללכת במקום שירי' כדלמרינן בפרק עושין פסין (שם דף כה.) אמתו מצרניש לני כנישתא דדניאל דהוי תלתא פרסי אמאי סמכיתו בצורגנין הא אהוה דאימין אמר אין צורגנין צבול נפק אחוי ליה ממוחא דמיצילען שבועים אמה ושיריים ואומר רשב"ס דגרסינן הכא ואין עושין עיבור לעיר וכן משמע בירושלמי דגרסינן ואין עושין אותו עיבור לעיר ור"מ מקיים גירסת הספרים ומפרש דאין נותנין לזה הבית דין עיבור שבין צ' עירות לרבנן לעיר אחת בפני עממה אין לה קרפף כדלמרינן (שם דף טו.) לא אמרו קרפף אלא בין שתי עירות ואם היה אחת לתת לו קרפף כמו לעיר והיינו נותנין לבית זה ולעיר שאצלו צ' קרפפות כמו בשתי עירות לרב הונא ולחייא בר רב קרפף אחד לשמיהן דעל כרחק לאו דוקא נקטי רבנן שתי עירות דהוא הדין עיר צבית אלא אגב דנקט ר"מ עיר נקטי רבנן דלמר קרפף אחד לשמיהן על כרחק לא נקטי רבנן שתי עירות דוקא דהוא הדין עיר צבית דע"י צורגנין המוצלעים בתוך שבועים אמה ושיריים הולך כדמוכח פרק עושין (שם דף כה.) ומיהו אין נראה שיש לבית קרפף אחד בפני עצמו ולרב הונא אליבא דרבנן לית לני צבית בלא עיר קרפף לזו וקרפף לזו ואע"פ שלחייא בר רב קרפף אחד לשמיהן דאי לאו הכי עיר שאין לה חומה צמה יתחברו הצבית ליחצב אחת אם לא על ידי דמיצילען כל אחת ואחת בתוך שבועים אמה ושיריים של חצרתה דאין סברא להצריך שיגיע זו לזו: ואע"ג.

ואין עושין אותו עיבור בין שתי עירות ואין האחין והשותפין חולקין בו לימא רבי היא ולא רבנן אפילו תימא רבנן עד כאן לא קאמרי רבנן (ה) החם אלא לענין סוכה דדירת עראי היא אבל לגבי בית דדירת הוא אפי' רבנן מורו דאי אית ביה ד' אמות על ד' אמות דיירי ביה אינשי ואי לא דיירי ביה אינשי: אמר מר פטור מן המוזהא ומן המעקה ואין מטמא בנגעים ואינו נחלט בבתי ערי חומה ואין חורין עליו מעורכי המלחמה מ"ט דבית כתיב בהו בכוליהו ואין מערבין בו ואין משתתפין בו ואין מניחין בו עירוב מ"ט דלא חזי לדירה *עירובי חצירות אין מניחין בו אבל בשיתוף מניחין בו מ"ט דלא גרע מחצר שבמבוי (ז) דנתן *עירובי חצירות בחצר שיתופי מבוי במבוי והוינן בה עירובי חצירות בחצר והנתן (ח) הנתן *עירובי בבית שער אכסדרה ומרפסת אינו עירוב דהדר שם אינו אוסר אלא אימא *עירובי חצירות בבית שבחצר וישיתופי מבואות בחצר שבמבוי והאי לא גרע מחצר שבמבוי ו'אין עושין אותו עיבור בין שתי עירות דאפי' בבורגנין לא משינין ליה מ"ט בורגנין חזו למילתיהו והאי לא חזו למילתיה ביה ד' אמות הא אית ביה ד' אמות חולקין והנתן (ט) אין חולקין את החצר עד שיהא בה ארבע אמות לזה וארבע אמות לזה אלא אימא *אין בו דין חלוקה *כחצר דאמר רב הונא חצר לפי פתחיה מתחלקת ורב חסדא אמר 'נותן לכל פתח ופתח ארבע אמות והשאר חולקין אותו בשוה דהני מילי בית דלמהווי קאי יהבינא ליה חצר האי דלמיסתר קאי לא יהבינן ליה חצר: היתה גבוהה מעשרים אמה ובא למעטה בכרים וכסתות לא הוי מיעוט ואע"ג.

ואין עושין אותו עיבור בין שתי עירות. (דף טו.) נותנין קרפף לשתי עירות אם יש לו שבועים אמה ושיריים ולזו שבועים אמה ושיריים עושה קרפף לשמיהן להיות אחת. שתי עירות המוצלעות זו מזו קמ"א אמות ושליש ויש בצמלע בית נמצא אותו בית בתוך שבועים אמה וד' עפחים לשמיהן נעשה אותו בית כעיבור להן כאשה עוצרה שכריסה צולט ומצטרפת להיות שמהן כחת ללן באחת מהן שיהו שמהן לו כד' אמות ומונה אלפים מחוזה להן ואם יש בית פחות מד' אמות אינו חשוב לזרפן: ואין האחין או השותפין חולקין בו. קס"ד השתא שאין יכולין לכופ זה את זה לתקן לפי שאין צו כדי לזה וכדי לזה: לימא רבי היא. דלא חשיב סוכה צביר מד' אמות: ולא רבנן. דכי היכי דמכשרי בסוכה אלמא דירה היא והוא הדין לכל מילי דבית: כולוה בית כתיב צהו. מוחות ציתך (דברים ו) כי תבנה בית חדש (שם כב) וצא אשר לו הבית (ויקרא ד) כי ימכור בית מושב (שם כה) אשר בנה בית חדש (דברים ט): הכי גרסינן אין מערבין ואין משתתפין בו ואין מניחין בו עירוב דלא חזי לדירה עירובי חצירות אין מניחין בו אצל שיטופי מבואות מניחין בו כו': דלא חזי לדירה. וטעמא דעירובא מפרש בעירובין (דף מט.) משום דירה צבית שנותנין בו הפת של עירוב הוי כאלו כולן דרין צתוכו ונמצאת כל החצר משתמשת לבית אחד הלכך צבית דראוי לדירה צעינן ופת נמי אינו כריך ליתן כיון דלא מיקרי דירה אין הדך צו אוסר על בני חצר שאין רשותו כלום: דלא גרע מחצר. שאינו מקורה והאי נמי סלק הקיפו וקריוו כמי שאינו נמצא שיטוף עומד באויר החצר ותנן (עירובין דף פה:) דשיתוף נותן באויר החצר. משום דעירוב החצר לצירוף הצבית הוא להיות כולם כדריס צבית אחד הלכך צעינן צבית הראוי לדירה ושיתוף המצוי אינו אלא לזרפן החצרות וחצרות לאו דירה נינהו והלכך לא צעי דירה אלא באוירא של חצר דיו ובמקום

(א) [צ"ל כהא] (ג) [גדל' דמילא] (א) עירובין פה:
(ד) [שם] (ה) צ"ל... (ו) י"ג כהנא, (ז) כ"ב טסק: או,
פירטק"א (פורק"א).
אכסדרה.
אלווי"ר (אלווי"ר).
מרפסת.
אשקל"א (דיגרי"ד).
מדרגות.
חצר לפי פתחיה
מתחלקת. תימה לו חצר
שני צבית ואחד מהן
פתוחין לו שני פתחים
לתקן ולצבית השני אין
פתוח לתקן אלא פתח אחד
וחלק נכסו על פיו ונתן
האחד ללחון בנו והשני
לשמשו וזכר לא חלק. אם
צאו לחלק את החצר זה
שיש לו שני פתחים נוטל
שני חלקים בחצר ואחיו
נוטל חלק אחד (ב"ב י"א).
לכל פתח ופתח ארבע
אמות. כיוצא בזה להלן
מן הפתח כנגד הכותל כפי
רוחב הפתח (שם).

לעוי רש"י

מוסף רש"י

משתמר ויהיו כל החצרות כולן כאלו שמישן להיות אחד: מי מיעטר לא גרסינן. דאי משום נטירותא תרויהו נטירותא צבו ועוד דבחדר מגטר הוא בכלי ומעירוב פריך דצביא צבית דירה כדמוכח לקמן. אלא הכי גרסינן עירובי חצירות בחצר והסגן הנותן את עירובו כו'. עירוב הגבוי מצחי החצר ונתנו צבית שער היינו צבית קטן שלפני שער החצר או מצפנים או מצחוץ ושומר הפתח יושב שם: אכסדרה. שלפני הבית שקורין פורטק"א: מרפסת. עלייה ארוכה על פני החצר(י) על פני רשות הרבים וזה פתחים הרבה לפי מחיתומיה ודיורין צכל אחת ואחת ועושין מרפסת ארוכה לפני עירוב. דלא חזי לדירה שכל היוצא ונכנס עובר עליו: אלא הכי קאמר עירובי חצירות צבית שצחצר. והאי בחצר דקתני לאו באוירא אלא באחד הצבית שבה ולאפוקי צבית שצחצר אחרת שאין מנרפן. ושיטופי מבואות דקתני צבצוי ה"ג קאמר באחת החצרות שבצבוי ולאפוקי חצר שבצבוי אחרת: צורגנין. כריך שעושין מן ערבה וקנים לשומרי פירות או לניידי עופות ותניא בעירובין צבילד מעבדין (דף נה:) צורגנין מתעבדין עמה: למלטייהו. לנינת לילה לאדם אחד: הא לא חזי למלטיה. דכל צבית עשוי לדירת קבע תמיד: הכי קאמר אין צו דין חלוקה בחצר. ומיהו דין חלוקה כדרכ הונא ורב חסדא: חצר משתלקת לפי פתחיה. חצר שהיו צבית פתוחין לה וחלוקה שני אחין צביניהם זה נטל שלשה צבית קטנים וזה נטל גדול אס צאו לחלק אוירא של חצר זה שנטל שלשה צבית קטנים ונטל ג' חלקים כמנין שלשה פתחים וזה נטל רביע לפי שהחצר עשוי לנייחא וצביא שדרך החצר נכנסין ויוצאין מן הצבית לרה"ר ומכניסין משאותיהן ופורקין לפני פתחיהם לפיכך חצר מתחלקת לפי הפתחים: ורב חסדא אמר. אין כריך ליתן ללכל פתח אלא ד"ר כנגד מן הפתח והלאה ורחבן צרוצב פתח ואפילו הוא רחב י' אמות נוטל ד' אמות צמשך וכנגד כל רחבו לפרק משאו. וצבית קטן זה הפחות מד' אין לפתחו דין חלוקה ליעול בחצר לא כרב הונא ולא כרב חסדא: דהני מילי. דשקיל חלק בחצר צבית דלמיהו קאי ומצעי ליה לחצר לפרק משאו: היסה גבוהה מעשרים. פיסקי שמועות הן של כל בני הישיבה שהיו צמדראו של רב אשי סקידרו הגמרא: וצא למעטה. למעט גובה חללה מבי' ונתן בקרקעיתה להגביה: לא הוי מיעוט. שאין סופו להניח שם כל ז' מפני הפסד ממונו: ואע"ג.

משתמר ויהיו כל החצרות כולן כאלו שמישן להיות אחד: מי מיעטר לא גרסינן. דאי משום נטירותא תרויהו נטירותא צבו ועוד דבחדר מגטר הוא בכלי ומעירוב פריך דצביא צבית דירה כדמוכח לקמן. אלא הכי גרסינן עירובי חצירות בחצר והסגן הנותן את עירובו כו'. עירוב הגבוי מצחי החצר ונתנו צבית שער היינו צבית קטן שלפני שער החצר או מצפנים או מצחוץ ושומר הפתח יושב שם: אכסדרה. שלפני הבית שקורין פורטק"א: מרפסת. עלייה ארוכה על פני החצר(י) על פני רשות הרבים וזה פתחים הרבה לפי מחיתומיה ודיורין צכל אחת ואחת ועושין מרפסת ארוכה לפני עירוב. דלא חזי לדירה שכל היוצא ונכנס עובר עליו: אלא הכי קאמר עירובי חצירות צבית שצחצר. והאי בחצר דקתני לאו באוירא אלא באחד הצבית שבה ולאפוקי צבית שצחצר אחרת שאין מנרפן. ושיטופי מבואות דקתני צבצוי ה"ג קאמר באחת החצרות שבצבוי ולאפוקי חצר שבצבוי אחרת: צורגנין. כריך שעושין מן ערבה וקנים לשומרי פירות או לניידי עופות ותניא בעירובין צבילד מעבדין (דף נה:) צורגנין מתעבדין עמה: למלטייהו. לנינת לילה לאדם אחד: הא לא חזי למלטיה. דכל צבית עשוי לדירת קבע תמיד: הכי קאמר אין צו דין חלוקה בחצר. ומיהו דין חלוקה כדרכ הונא ורב חסדא: חצר משתלקת לפי פתחיה. חצר שהיו צבית פתוחין לה וחלוקה שני אחין צביניהם זה נטל שלשה צבית קטנים וזה נטל גדול אס צאו לחלק אוירא של חצר זה שנטל שלשה צבית קטנים ונטל ג' חלקים כמנין שלשה פתחים וזה נטל רביע לפי שהחצר עשוי לנייחא וצביא שדרך החצר נכנסין ויוצאין מן הצבית לרה"ר ומכניסין משאותיהן ופורקין לפני פתחיהם לפיכך חצר מתחלקת לפי הפתחים: ורב חסדא אמר. אין כריך ליתן ללכל פתח אלא ד"ר כנגד מן הפתח והלאה ורחבן צרוצב פתח ואפילו הוא רחב י' אמות נוטל ד' אמות צמשך וכנגד כל רחבו לפרק משאו. וצבית קטן זה הפחות מד' אין לפתחו דין חלוקה ליעול בחצר לא כרב הונא ולא כרב חסדא: דהני מילי. דשקיל חלק בחצר צבית דלמיהו קאי ומצעי ליה לחצר לפרק משאו: היסה גבוהה מעשרים. פיסקי שמועות הן של כל בני הישיבה שהיו צמדראו של רב אשי סקידרו הגמרא: וצא למעטה. למעט גובה חללה מבי' ונתן בקרקעיתה להגביה: לא הוי מיעוט. שאין סופו להניח שם כל ז' מפני הפסד ממונו: ואע"ג.